

РОЗДІЛ 3. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ТА ІДЕОЛОГІЯ

Калініченко Богдан Михайлович

Сучасні ЗМІ як інструмент інформаційної війни

УДК 327.8

DOI <https://doi.org/>

10.24195/2414-9616-2018-1-77-82

Калініченко Богдан Михайлович
кандидат політичних наук,
доцент кафедри державної служби,
публічного адміністрування та
політології
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
бульвар Шевченка, 81,
Черкаси, Україна

У статті висвітлено вплив ЗМІ на інститути влади в постіндустріальну добу. Він полягає у збиранні, пошуку, обробленні, модифікації, збереженні та поширенні інформаційних потоків у планетарних масштабах. Суб'єкт, відповідно до поставлених завдань, вдається до інформаційних операцій, що полягають в оперуванні відомостями з метою досягнення стратегічних переваг над супростатом. Канали ЗМІ в цьому випадку виявляються ефективним інструментом інформаційної війни, а поширені ними повідомлення є інформаційною зброєю.

ЗМІ від самого початку були важливим елементом пропаганди, дезінформації, реклами, поширення ідеології тощо. Упродовж XX століття їх вплив зростав експоненціально внаслідок розвитку комунікацій та інформаційних технологій. Їх вплив на суспільство, політику, економіку всіх без винятку країн світу постійно зростатиме, неоднозначно впливаючи на національні держави. Урядам таких держав усе важче буде тримати ситуацію під контролем, оскільки вони перебувають під цілодобовим тиском зовнішніх і внутрішніх інформаційних каналів. Спецслужби та військовий сектор намагатимуться посилювати свій тиск на цивільні ЗМІ для використання їх потенціалу у своїх мілітаристських цілях. Очевидно, що громадянське суспільство буде чинити опір таким намаганням, і в майбутньому можливо досягне в цьому питанні відповідного балансу. Оскільки сучасні війни ведуться за знання та інформаційне домінування, то фактор інформаційних воєн виходить на перший план.

Автор переконаний, що одним із критеріїв прогресивного розвитку сучасної цивілізації є протидія інформаційним війнам, гібридним загрозам. Владним структурам потрібно забезпечити захист власних інформаційних каналів, розвиток вітчизняних ЗМІ, завданням яких є збереження цілісності власного інформаційного поля та позбавлення супростата можливості впливу на нього.

Інакше кажучи, протидія ворожому інформаційному впливу на суспільство повинна здійснюватися державою шляхом напрацювання системи захисту й протидії, а за необхідності інформаційних атак.

Ключові слова: ЗМІ, інформаційна війна, інформаційний вплив, засоби масової комунікації, пропаганда.

Вступ. Світ упевнено прямує до нової історичної фази розвитку людства – інформаційної. Так, американський соціолог Елвін Тоффлер назвав її Третьою хвилею, стверджуючи, що всі люди вже живуть у ній. Він зазначає: «Усвідомлюємо ми це чи ні, але більшість із нас уже перебуває в новій цивілізації, чинячи їй спротив або створюючи її» [8]. Основними продуктами виробництва постіндустріальної епохи стають інформація і знання. Сировинний та енергогенеруючий сектори втрачають провідні позиції з часу глобальної світової кризи 2008 року. На зміну їм (наприклад, Bloomberg, Forbes, Fortune, Interbrand, Brand Finance тощо) вже десятий рік поспіль приходять компанії, пов'язані з розробленням і виробництвом комп'ютерної техніки, програмного забезпечення до нього й упровадженням технологій, що забезпечують функціонування процесів збирання, збереження, пошуку, передачі, накопичення, безпеки, захисту, тиражування інформації, а також доступу до неї.

Лідерами ринку комп'ютерних інформаційних технологій є переважно американські компанії: Apple, Facebook, Amazon, Microsoft, Alphabet, IBM, Intel. Вони становлять суттєву конкуренцію нафто-

та газовидобувним гігантам. Ще однією сенсацією стала поява в першій десятці світових рейтингів маловідомої в Україні китайської компанії State Grid, що займається альтернативною енергетикою (сонячні батареї, вітрові генератори тощо). Незважаючи на те що основний прибуток цієї компанії припадає на традиційні види палива, стійка тенденція до переходу на відновлювані джерела енергії вже очевидна.

Ці факти можуть свідчити про зміщення світової економічної кон'юнктури від вуглеводнів до сфери інформаційних технологій (ІТ), що бачиться важливою ознакою постіндустріального суспільства. Це підтверджує стрімкий розвиток криптовалют, які базуються на відкритому вихідному коді системи Bitcoin тощо. Так, китайські банки: Industrial & Commercial Bank of China Ltd, China Construction Bank, Agricultural Bank of China, що посіли в рейтингу Forbes Global 2000 за 2016 рік три перші місця, активно працюють над доцільністю й ефективністю застосування у власних інтересах електронної валюти [10].

Відповідна ситуація загострила фінансові протиріччя в Китайській Народній Республіці, влада

якої змушена запровадити низку обмежень щодо обігу криптовалюти [11]. Уряди інших держав також напружено вивчають можливі наслідки фінансово-інформаційної революції.

Сучасні інформаційні технології сприяють глобальній інформатизації, що об'єднує всі країни світу в один цілісний інформаційний простір. Демасифікація суспільства означає, що між соціальними інститутами має відбуватися обмін значно більшим обсягом інформації, включаючи корпорації, щоб підтримувати рівноважні взаємозв'язки між ними. Методи виробництва підсилюють прагнення корпорацій отримувати більше інформації у вигляді вихідного матеріалу. Оскільки інформація стає стрижнем виробництва, то кількість «інформаційних менеджерів» в індустрії стрімко зростає, а корпорація в разі потреби впливає на інформаційне оточення так само, як на фізичне й соціальне [8]. Очевидно, що в таких умовах особливого значення набувають засоби масової інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що наукові пошуки в сфері інформаційного протистояння, пропаганди, гібридних загроз і ролі в них ЗМІ представлені в роботах вітчизняних і зарубіжних дослідників. Серед вітчизняних науковців, відомі дослідження В.П. Беха, В.Ф. Іванова, А.С. Каверіної, Л.Ф. Компанцевої, Є.М. Магди, В.В. Остроухова, В.М. Петрика, Г.Г. Почепцова, В.В. Різуна, В.О. Хорошко. Вагомими для вивчення відповідної проблематики є дослідження зарубіжних учених: Е. Берзнейза, Ж. Елюля, Г. Кіссінджера, Г. Лассуела, М. Лібікі, Д. Маквейла, Т. Рона, Ф. Тейлора, Е. Тоффлера та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Вплив ЗМІ на інститути влади полягає в збиранні, пошуку, обробленні, модифікації, збереженні та поширенні інформаційних потоків у планетарних масштабах. Суб'єкт, відповідно до поставлених завдань, вдається до інформаційних операцій, що полягають в оперуванні відомостями з метою досягнення стратегічних переваг над супротивником. Канали ЗМІ в цьому випадку виявляються ефективним інструментом інформаційної боротьби, а поширені ними повідомлення є інформаційною зброєю. Відповідна проблематика є актуальною та недостатньо дослідженою у вітчизняній науці.

Мета та завдання. Метою статті є уточнення концепту ЗМІ як інструмента інформаційної боротьби.

Результати. Роль ЗМІ у світовій політиці від початку їх виникнення була особливою, оскільки аудиторія найбільших інформаційних каналів не обмежувалася кордонами власної держави. Мас-медіа прагнули поширити свій сигнал на максимально можливу відстань, територією інших країн. Під впливом їх повідомлень змінювалася й людина.

Нові засоби масової інформації збільшили обсяг своїх відомостей, передавали зображення та звук на далекі відстані. Під впливом змін, що відбувалися, зникало містечкове сприйняття світу, пробуджувалася національна свідомість [8]. Розширюючи своє мовлення, вони отримали інструмент впливу на внутрішні процеси в інших державах через свою лояльну аудиторію. Наступним етапом стало збільшення кількості каналів, із яких споживач формував власне бачення (сприйняття) стану навколишнього середовища і світу. Наприклад, дитина поповнювала свій образний ряд не лише з природи та від людей, а й із газет, популярних журналів, радіо й згодом з телебачення. У всьому іншому церква, держава, сім'я та школа продовжували говорити в унісон, тобто, по суті, одне й те саме. З плином часу засоби масової інформації стали гігантським «гучномовцем». Їхня потужність використовувалася в регіональних, етнічних, родових і лінгвістичних напрямках для стандартизації образів у розумовому потоці суспільства [8].

Можливості ЗМІ як інструмента впливу на об'єкт почали використовувати в Першій світовій війні для розповсюдження пропаганди. Пресу й кіно пристосували для військових потреб у Європі та США. Результати, які були отримані, породили ідею, що ЗМІ є потужним інструментом агітаційної діяльності [1].

Окремо в цьому питанні доцільно згадати виникнення потужних державних радіостанцій і, відповідно, систем радіоцензури й радіоборотьби.

Принципово важливим завданням стало донесення власного сигналу в закриті ворожі інформаційні системи, руйнуючи їх зсередини. Протилежна сторона, навпаки, намагалася не допустити розповсюдження інформаційних потоків супротивника своєю територією.

Отже, з виникненням радіостанцій набуло сучасних рис інформаційне протистояння. Проблематику радіоборотьби розкриває в роботах литовський науковець і журналіст Р. Плейкіс. Він зазначає, що на початку минулого століття в Європі спалахнула справжня інформаційна радіовійна. Першість у сфері приглушення належить Німеччині й Радянському Союзу. Так, наприкінці 1920-х років Берлін блокував радіо Комінтерну, а в 1931 році СРСР приглушував передачі Румунського радіо. З 1934 року Австрія транслювала шуми на хвилі Берліна. У 1936 році Італія глушила передачі з Лондона, спрямовані на Абіссінію. У 1937 році спалахнула радіовійна між Москвою та Мадридом. У 1938 році СРСР глушив іномовлення радіо Німеччини, а німецький Рейх придушував передачі Московського радіо та Бі-Бі-Сі (British Broadcasting Corporation – BBC) німецькою мовою [2].

Потенціал впливу медіа на маси продовжили застосовувати комуністи в Радянському Союзі та нацисти в Німеччині під час Другої світової війни [7].

У 1940 році Радянський Союз почав систематичне приглушення радіо Ватикану. У 1941–1945 роках відбувалися ефірні битви між СРСР і Німеччиною. Наприклад, Берлін передавав на хвилях Москви й Лондона короткі ворожі коментарі, на що опоненти відповідали симетрично. У 1946 році тривало обопільне заглушування передач Москви та Мадрида. З 3 лютого 1948 року почалося широкомасштабне заглушування передач «Голосу Америки» (Voice of America – VOA), а 13 квітня – передач BBC з Лондона [2].

Роль і функцію пропаганди, а отже, й ЗМІ у військовому протистоянні чітко окреслив на початку ХХ століття Г. Лассуел. Він зазначав: історія війни свідчить, що сучасна війна повинна вестися на трьох фронтах: військовому, економічному і пропаганди. Пропаганда, що застосовується одночасно з іншими знаряддями боротьби, підриває основи військових і цивільних сил ворога та розчищає шлях залізному кулаку з людей і металу. Пропаганда є в цьому випадку пасивним допоміжним знаряддям, головна функція якого полягає в тому, щоб знищити у ворога бажання боротьби, вселяючи зневіру, розчарування й розбіжність [5, с. 214–215].

Розвиток інформаційних технологій ХХІ століття розширив можливості пропаганди й дав змогу широко використовувати інформацію як зброю. Так, М. Лібікі в книзі «Що таке інформаційна війна?», яка вважається в наукових колах класичною, визначив сім форм інформаційної війни:

1. Командування та управління (command-and-control – C2W) – це військова стратегія, яка реалізує інформаційну війну на полі бою та об'єднує фізичне знищення. Його мета полягає в тому, щоб ізолювати командну структуру супротивника від можливості віддавати накази.

2. Військова розвідка (intelligence-based warfare IBW) – збирання важливої та захист власної інформації.

3. Електронна війна (electronic warfare EW) – спрямована проти засобів електронних комунікацій – радіозв'язку, телевізійних мереж, комп'ютерних мереж, радарів. Радіоелектронна та криптографічна війна спрямована на погіршення фізичної основи для передачі інформації, а криптографічна війна працює між бітами та байтами.

4. Психологічна війна (psychological warfare PSYW) охоплює використання інформації проти людського розуму. Існує чотири категорії психологічної війни: (i) операції проти національної волі, (ii) операції проти командувачів, (iii) операції проти військ, (iv) культурний конфлікт. Сюди можна включити кожен аспект війни, оскільки придушення волі супротивника загалом є основною метою військових операцій.

5. Хакерська війна (hacker warfare) – диверсійні дії й атаки проти ворога шляхом створення спеціальних програм, атаки на комп'ютерні мережі.

6. Економічна інформаційна війна (economic information warfare EIW) – інформаційна блокада й інформаційний імперіалізм.

7. Кібервійна (інформаційний тероризм, семантичні атаки (генерування помилок у системі), симуляція та війна Гібсона (учасники протистояння, позитивні й негативні, живуть у віртуальному світі) [6].

Ця класифікація дала поштовх подальшим дослідженням теорії інформаційних війн у світі, у тому числі й в Україні.

Термін «інформаційна війна» вперше застосований співробітником компанії «Боїнг» (The Boeing Company), однієї з найбільших світових аерокосмічних і оборонних корпорацій США, Томасом П. Роноу в секретному звіті «Системи зброї та інформаційна війна» в 1976 році (Thomas P. Rona. Weapon Systems and Information War. Boeing Aerospace Co.) в контексті новітньої концепції сучасних війн. Майбутній радник міністерства оборони та Білого дому під керівництвом президентів Р. Рейгана і Дж. Буша в поточному документі виклав своє бачення концепції інформаційних війн. Вона зводиться до ідеї «зниження інформаційного потоку супротивника й, навпаки, захисту або вдосконалення свого власного». Автор підкреслює, що швидкість реакції в інформаційній війні є вирішальним елементом для перемоги. При цьому виникають значні можливості, які надає маніпулювання інформаційним потоком у сенсі порушення та обману. Якщо зміни в нашій позиції зацікавленості відбуваються швидше ніж цикл інтелекту/реакції супротивника, то його відповідь виявиться менш адекватною, а його шанси на успіх, відповідно, зменшаться [9, с. 3].

У контексті поставленої проблеми дослідник не заперечує значний маніпуляційний вплив великих ЗМІ на громадську думку. У цьому сенсі вразливими є всі, без винятку, країни світу. Автор зазначає, що США в тому числі можуть стати об'єктом інформаційної атаки. При цьому випадкові, зрозумілі упередження не дорівнюють послідовній здатності маніпулювати поданням подій у певному напрямі. Міжнародні засоби масової інформації є потужним і систематичним впливом у війні, проте вони не послідовно виступають за ту або іншу сторону. Супротивники Сполучених Штатів можуть переконати американську громадськість у «своєї правді» шляхом розумного маніпулювання засобами масової інформації [9].

Отже, інформаційний фактор цивільної сфери аналогічно важливий для військової сфери. Це відображає рух інформаційного потоку, оскільки він впливає на результат військових завдань. Інформаційний потік має відбутися всередині та між системами озброєння як дружніх, так і недружніх сторін. Це відбувається в багатьох випадках, на багатьох ієрархічних рівнях і в різноманітних часових доменах. Через його над-

звичайний вплив на ефективність систем зброї, а відповідно, на кінцевий результат військових завдань, супротивники будуть докладати значні зусилля, щоб втручатися в ворожі інформаційні потоки або експлуатувати їх у своїх цілях.

Американський військовий аналітик понад 40 років тому поставив низку гострих питань, що стосуються методів і засобів протидії інформаційній війні та реакції на них інститутів громадянського суспільства. Зокрема, він передбачив труднощі, з якими зіткнулися за кілька десятиліть країни світу, в тому числі Україна. До них належить ставлення суспільства щодо жорстких заходів, які використовує влада, щоб протидіяти зовнішнім інформаційним атакам. Так, уряд країни отримав два фронти протидії інформаційним загрозам, щодо яких мав дати адекватну відповідь: зовнішній вплив дружніх і недружніх країн; внутрішній вплив, що виражається у ставленні громадянського суспільства до дій влади. При цьому важливо зрозуміти:

- як концепція інформаційної війни стосується переговорів про обмеження озброєнь, включаючи пов'язані з ними перевірки чи моніторинг;

- як «відкрите» суспільство, з огляду на свободу інформації та громадський контроль, надаючи перевагу своїм інтересам, у ворожому світі відреагує на довготермінові заходи з протидії інформаційній війні;

- як працюватиме сукупність засобів і правил цивільної пропаганди та психологічної війни [9. с. 4].

Зважаючи на це, військово-політична верхівка стала заручником громадської думки та була змушена задіяти весь арсенал заборон, щоб протистояти зовнішньому деструктивному впливу, що могло викликати занепокоєння громадянськості. Важливо зазначити, що національні інтереси – понад усе.

Публікація звіту Т. Рони стала відправною точкою дослідження інформаційних війн як важливої проблеми сучасності. Спочатку нею зацікавилися американські фахівці, а потім і широке коло зацікавлених сторін.

Уважається, що термін «інформаційна війна» застосували засоби масової інформації США під час війни в Перській затоці 1990–1991 років. Низка вітчизняних і зарубіжних дослідників переконані, що це була остання «класична» та перша масштабна «інформаційна війна», в якій нові інформаційні технології масово застосовані як засіб ведення бойових дій. Термін «інформаційна війна» вперше офіційно застосували в Міністерстві оборони США в директиві від 21 грудня 1992 року (DoD Directive TS-3600.1, "Information Warfare (U)", December 21, 1992) [3].

У 1996 році військові вдосконалили питання ведення інформаційної війни та видали новий документ DOD Instruction S-3600.2, "Information Warfare Security Classification Guidance (U)," February 6,

1996. У ній класифікували й уточнили загрози, що виникають від використання інформаційної зброї для США, фактично ототожнивши терміни «інформаційна війна» та «інформаційна операція».

Цей документ цікавий для дослідження згадкою цивільного чинника в контексті ведення інформаційної війни, оскільки в суто військовому документі зазначено переваги застосування невійськових засобів для забезпечення переваги над супротивником в інформаційній сфері, а також захисту від ворожих атак. У ньому зазначається, що зв'язок із громадською адміністрацією та населенням важливий в інформаційних операціях завдяки своїй здатності взаємодіяти з основними організаціями та окремими особами в інформаційному середовищі. Він може сприяти досягненню цілей інформаційних операцій, координуючись із центром, розвиваючи й контролюючи інфраструктуру корінних народів у зарубіжних оперативних сферах.

Так були легітимізовані питання законності проведення військових операцій у мирний час, використовуючи цивільні засоби масової інформації. Отже, можна вважати, що із цього часу ЗМІ перестають бути просто джерелом інформації, а «перетворюються» на літак, танк, човен, субмарину або будь-який інший засіб доставки боєприпасів на поле бою.

Маніпулятивні можливості сучасних ЗМІ постійно розширюються з розвитком інформаційних технологій. Це безперервний процес, який уже неможливо зупинити. Відтак зростають загрози для всіх країн світу, оскільки нова глобальна система комунікації ще більше відкриває та робить вразливою кожну націю для впливу ззовні. Наприклад, у Канаді були стурбовані тим фактом, що близько 70 американських телестудій передавали програми для Канади. Важливо розуміти, що ця форма вторгнення ніщо порівняно з можливостями систем комунікації, заснованих на застосуванні супутників, комп'ютерів, телетайпів, кабельних систем.

Як зазначає американський сенатор Джордж Макговерн, один зі способів завдати удару по нації – це обмежити потік інформації, обірвавши контакти між квартирами та іноземними гілками міжнародних фірм, спорудити інформаційну стіну. Так в інтернаціональній лексиці увійшла нова сутність – «інформаційний суверенітет» [8]. Водночас спроби окремої нації перекрити потік даних ззовні можуть сприяти не розвитку, а підриву її економіки. Крім цього, кожен технологічний зрив відкриває націю для вторгнення ззовні.

Розвинена система комунікацій розширює можливість для маніпуляційних технологій ЗМІ, що стали доступні не лише для економічно потужних держав світу, а й інших суб'єктів політики з відносно скромними фінансовими можливостями.

Так, під час експлуатації супутникового мовлення (DBS) лідерів однієї держави не потрібен дозвіл від зарубіжних колег на пряме спілкування з громадянами інших країн. Ця опція доступна кожному за прийнятною ціною. Супутникове телебачення 150-канального DBS, що розпочало мовлення на Північну Америку наприкінці 1994 року, коштувало приблизно 1 мільярд доларів США, а наступні версії, можливо, коштуватимуть дешевше. Наприклад, транспондер DBS над Азією може бути орендований за 2 мільйони доларів США на рік, що перебуває в межах фінансових можливостей курдів, радикальних шиїтів, сикхів, бірманських гірських племен, які можуть забезпечити трансляцію своїх повідомлень на величезну аудиторію цілодобово [9].

З розвитком інформаційних технологій змінюється й підхід до розуміння власне інформаційної війни. Дослідники розкривають це явище в сучасному сенсі так. Інформаційна війна (information warfare – IW) – це концепція, що включає використання та управління інформаційними й комунікаційними технологіями (information and communication technology – ICT) для досягнення конкурентних переваг над супротивником. Інформаційна війна може включати в себе збирання тактичної інформації, перевірку на дійсність власної інформації, розповсюдження пропаганди або дезінформації для деморалізації чи маніпуляції ворогом і громадськістю, підриваючи якість інформації про супротивника, а також унеможливлення отримання інформації недружніх сил. Інформаційна війна тісно пов'язана з психологічною війною (psychological warfare) [7].

Висновки. Здійснене дослідження доводить, що засоби масової інформації від самого початку були важливим елементом пропаганди, дезінформації, реклами, поширення ідеології. Упродовж XX століття їх вплив зростає експоненціально внаслідок розвитку комунікацій та інформаційних технологій. Сучасні ЗМІ стали потужним інструментом ведення інформаційних війн. Їх вплив на суспільство, політику, економіку всіх країн світу постійно зростатиме, різноспрямовано впливаючи на національні держави. Урядом держав усе складніше буде тримати ситуацію під контролем, оскільки вони перебуватимуть під наростаючим цілодобовим тиском зовнішніх і внутрішніх інформаційних каналів. Спецслужби та військовий сектор намагатимуться посилювати свій тиск на цивільні ЗМІ з метою використання їх потенціалу для досягнення цілей національної безпеки (забезпечення національних інтересів).

Отже, важливими критеріями ефективного ведення інформаційної війни є протидія інформаційним атакам, гібридним загрозам, захист власних інформаційних каналів, розвиток вітчизняних

ЗМІ, завданням яких є збереження цілісності власного інформаційного поля та позбавлення супротивника можливості впливати на нього.

Перспективи подальших наукових розвідок можуть полягати в дослідженні можливостей засобів масової інформації в забезпеченні та просуванні національних інтересів держави за її межами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Брайант Дж., Томпсон С. Основы воздействия СМИ / пер. с англ. Москва: Издательский дом «Вильямс», 2004. 432 с.
2. Плейкіс Р. Радіоцензура. Baltijos kopija, 2002. 71 с.
3. DoD Directive TS-3600.1, "Information Warfare (U)", December 21, 1992.
4. Kiyuna A., Conyers L. Cyberwarfare sourcebook. Lulu. com, 2015. 312 p.
5. Lasswell H. Propaganda Technique in the World War. New York: Knopf, 1927. 233 p.
6. Martin C. Libicki. What is information warfare? Washington, 1995. 104 p.
7. McQuail D. Mass Communication Theory. London: Sage Publications, 2005. 620 p.
8. Toffler Alvin. The Third Wave. Bantam Books, 1989. 537 p.
9. Thomas P. Rona. Weapon Systems and Information War. Boeing Aerospace Co., Seattle, WA, 1976. 73 p.
10. URL: <http://forbes.net.ua/ua/business/1416864-forbes-global-2000-najbilshi-kompaniyi-svitu>.
11. URL: <https://www.reuters.com/article/us-markets-bitcoin-china-mining/china-central-bank-can-tell-local-governments-to-regulate-bitcoin-miners-power-use-source-idUSKBN1ES0TD>.

REFERENCES:

1. Braj'ant Dzh., Tompson S. Osnovy vozdejstvyja SMY (Fundamentals of Media Effects). Kyiv, Moscow, 2004. 432 p.
2. Pleikys R. Radiojamming. Baltijos kopija, 2002. 71 p.
3. DoD Directive TS-3600.1, "Information Warfare (U)", December 21, 1992.
4. Kiyuna A., Conyers L. Cyberwarfare sourcebook. Lulu. com, 2015. 312 p.
5. Lasswell H. Propaganda Technique in the World War. New York: Knopf, 1927. 233 p.
6. Martin C. Libicki. What is information warfare? Washington, 1995. 104 p.
7. McQuail D. Mass Communication Theory. London: Sage Publications, 2005. 620 p.
8. Toffler Alvin. The Third Wave. Bantam Books, 1989. 537 p.
9. Thomas P. Rona. Weapon Systems and Information War. Boeing Aerospace Co., Seattle, WA, 1976. p.
10. URL: <http://forbes.net.ua/ua/business/1416864-forbes-global-2000-najbilshi-kompaniyi-svitu>.
11. URL: <https://www.reuters.com/article/us-markets-bitcoin-china-mining/china-central-bank-can-tell-local-governments-to-regulate-bitcoin-miners-power-use-source-idUSKBN1ES0TD>.

Modern media as the tool of information war

Kalinichenko Bohdan Mykhailovych

Candidate of Political Science,
Associate Professor at the Department
of Civil Service, Public Administration
and Political Science
of Bohdan Khmelnytsky National
University of Cherkasy
b. Shevchenko, 81, Cherkasy, Ukraine

The article shows the powerful influence of mass media on the power systems of society in the post-industrial era. It consists of collecting, retrieving, processing, modifying, storing and distributing information flows on a planetary scale. The subject, in accordance with the set tasks, resorts to information operations, which consist in manipulating the information in order to achieve strategic advantages over the enemy. Media channels in this case are an effective tool for information warfare, and messages circulated by it are informational weapons.

Media from the very beginning were an important element of propaganda, misinformation, advertising, the spread of ideology, and so on. During the twentieth century, their influence increased exponentially because of the development of communications and information technology. Modern media are a powerful tool for conducting information wars. Their influence on society, politics, and the economy of all without exception of the countries of the world will be constantly growing, controversially affecting the national states. Governments of these states will find it increasingly difficult to keep the situation under control, as they are under the pressure of external and internal information channels around the clock. Special services and the military sector will try to exert pressure on civilian media in order to use their potential for their militaristic purposes. It is obvious that civil society will rely on such an effort and in the future, it will be possible to achieve the desired balance on this issue. As modern wars are conducted for knowledge and information dominance, the factor of information wars comes to the fore.

The author is convinced that one of the criteria for the progressive development of modern civilization is the opposition to information wars, hybrid threats. Authorities need to protect their own information channels, the development of domestic media, whose mission is to preserve the integrity of its own information field and deprive the opponent of the possibility of influencing it.

In implementing measures to protect their own information environment, governments should be guided by the principles of the philosophy of humanism and democracy and should ensure the maximum possible freedom of civil society institutions. In other words, the counteraction to hostile informational influence on society should be carried out by the state by working out a system of protection and counterbalance. Setting up effective work of all subsystems of state power, and not at the expense of prohibitions, restriction of human freedom. In particular, her right to privacy, participation in mass actions, access to reliable and truthful information, freedom of choice, etc.

Key words: mass media, information warfare, information influence, hybrid threats, propaganda.